

Referat af UFPP – arbejdsgruppe for kartofler
25. marts 2014

Til stede: Christian Feder, Carl Heiselberg, Kim Madsen, Lars Bødker, Søren O. Jørgensen, Søren Just.

Fødevarestyrelsen: Ednar Wulff

NaturErhvervstyrelsen: Anne-Kathrine Mandrup, Bettina Gylden og Tine Vilbrad Jørgensen

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt, med tilføjelse af punkt 2 f) Konsekvenser af Rhizomaniafund ved Viborg.

2. Orientering fra NaturErhvervstyrelsen

2a Kartoffelcystenematoder jordprøver

Det udleverede bilag 2a blev gennemgået af NAER. Det har generelt været en god jordprøvesæson. Alle de 1327 ha der var anmeldt til jordprøvetagning den 15. november 2013, er prøvetaget og analyseret. Det sidste resultat forelå den 7. februar, dvs. næsten 2 mdr. tidligere end lovet af NAER.

Der er samlet anmeldt 4480 ha til jordprøvetagning i forbindelse med avl af læggekartofler. Der er i marker anmeldt til avl i 2014, pt. registreret 76 ha, fordelt på 11 marker, i det officielle register over marker med kartoffelcystenematoder, alle er fund af *G. rostochien-sis*.

I efteråret 2013 blev der udtager prøver af 237 ha i forbindelse med overvågning af *Globodera* i konsumavl, 59 ha er efterfølgende registreret i det officielle register over marker med nematoder. Der er fundet *G. pallida* på Sjælland.

2b Ny kartoffelbekendtgørelse

NAER gennemgik de væsentligste ændringer ved den nyligt udsendte bekendtgørelse, som også fremgår af høringsbrevet på høringsportalen, herunder de tilføjede plante-sundhedskrav til kerneplanter, samt regler for autorisation som kerneplanteproducent. Som konsekvens heraf er ”meristemplante” erstattet af ”miniplanter”, ”minikolde” og ”meristemknolde” i hele bekendtgørelsen.

2c Orientering om NAER’s praksis ved konstatering af manglende overholdelse af afstandskrav til konsumkartofler.

NAER gennemgik det udleverede bilag.

En henvendelse fra avler har medført behov for præcisering af praksis i tilfælde, hvor afstandskrav til anden avl af kartofler end læggekartofler, ikke er opfyldt.

Hvis en del af en linje kasseres, forudsætter godkendelse af den resterende del af linjen til læggekartoffelavl, at den kasserede del fjernes inden for få dage. Hvis hele linjenummeret kasseres, skal kartofler ikke fjernes.

2d Drøftelse vedrørende genvækst i marken efter udtagning af virusprøver

Forudsætning for et pålideligt virusanalyseresultat er, at prøver først udtages, når avlen er nedvisnet, samt at avlen ikke derefter gengror. NAER udleverede bilag med henblik på, at få respons på problemstillingerne vedrørende marker, der ikke er tilfredsstillende nedvisnede på tidspunktet for knoldprøvetagning samt genvækst i marker efter prøvetagning.

Branchen nævnte flere grunde til gengroinger, herunder nedbør efter nedvisning samt manglende adgang til effektive nedvisningsmidler, dosseringer og behandlingshyppigheder.

Under diskussionen blev prøvetagning på lager nævnt som et muligt alternativ. Her er udfordringen, at metoden er statistisk mere usikker, at prøvetagningen rent praktisk er mere besværlig, samt de udfordringer der vil opstå, når de bagerste lagrede partier kasseres. Metoden vil tillige medføre, at analyseresultatet foreligger senere, hvilket er i modstrid med branchens behov for hurtige resultater.

KMC nævnte, at de tester alle sorter for virus. Avleren prøvetager selv ved optagning og KMC laver stikprøvevis prøvetagning som kontrol.

Ved opsummeringen af diskussionen, nævnte NAER, at prøvetagning efter nedvisning er et vigtigt plantesundhedsmæssigt værktøj, men analyse for virus er ikke EU krav og vi kan overveje mulighederne i andre prøvetagningsmetoder. Eksempelvis kan mulighederne for at autorisere eller automatisere prøvetagningen undersøges.

NAER vil i forbindelse med avlskontrollen 2014 samle data, og på den baggrund overveje bestilling til AU med henblik på en faglig vurdering.

2e aktuelle bestillinger af forskningsbaseret myndighedsbetjening vedr. kartofler hos Aarhus Universitet.

NAER gennemgik de 4 planlagte bestillinger for 2014:

Bidrag til udarbejdelse af vejledning til forebyggelse af introduktion og spredning af jordbårne kartoffelskadegørere.

Rådgivning vedrørende udvikling af redskaber til patotypebestemmelse og dels undersøgelse af geografisk udbredelse af de løbende fund af *Gl. rostociensis* og *Gl. pallida*.

En plantesundhedsfaglig vurdering af muligheden for at bortluge virus eller bakterie inficerede planter så angrebsgraden reduceres, samt en vurdering af smitterisikoen til de sunde planter.

En plantesundhedsfaglig vurdering af rustsmitte, herunder betydningen af virus og dyrkningsforhold for smittegraden.

2f Konsekvenser af Rhizomaniafund ved Viborg

Efter fund af Rhizomania ved Viborgegnen, nævnte NAER, at det er tvivlsomt om Dan-

mark fortsat kan erklære Jylland, uden for den specifikt definerede egn omkring Kolding, for Rhizomaia frit. Det er muligt at hele landet må erklæres inficeret.

Branchen ønsker at begrænse de inficerede områder til de postnumre, hvor der er gjort fund. Som evt. supplement blev foreslået dokumentation for, at der ikke er dyrket roer i eks. 10 år. Det blev nævnt, at i lande som eksempelvis Nederlandene og Finland, bliver kravet om frihed for Rhizomania mindre relevant, fordi der kun dyrkes resistente sorter.

Hertil nævnte NAER, at EU reglerne er klare: ved omsætning til beskyttede zoner, skal der tages prøver i avlsareal eller avlen skal have oprindelse fra områder, der er erklæret fri for Rhizomania. Det er et spørgsmål, om dele af DK fortsat kan erklæres Rhizomaniafrit på baggrund af de 50 overvågningsprøver der udtages i kartoffelmarker. Der tages ingen prøver i roemarket.

NAER går i tænkeboks. Branchens holdninger er noteret, herunder forslaget om et antal roefrie år. Der laves et notat, der begrunder NAERs stilling.

NAER bad branchen indsende eksempler fra Nederlandene eller Storbritannien, da de lande laver meget snævre afgrænsninger.

3 Plantesundhedsdrøftelser i EU og internationalt

3a Procesplan for implementering af nye EU direktiver for handel med læggekartofler.

NAER laver en køreplan for implementeringen af direktiverne. Hensigten er at afholde møde med en bred gruppe fra branchen, inklusiv konsumavlere, inden sommerferien, med henblik på at diskutere implementering, og hvilke konsekvenser direktiverne formodes at have for de danske særregler.

Dernæst er ideen at lave et "roadshow" i efteråret med avlere. Forventeligt to møder i Jylland og et møde på Sjælland.

Branchen bakkede op om planen.

3b Status for EUs forordningspakke for plantesundhed, planteforermingsmateriale og kontrol.

NAER orienterede om, at Planteforermingsforordningen er nedstemt i Parlamentet. Forslaget var ikke gennemskueligt nok for Parlamentet. Det kan betyde, at Kommissionen skal komme med forslag til ændringer. Kontrolforordningen har ikke været til afstemning i Parlament, men den forventes, sammen med Plantesundhedsforordningen, at blive stemt igennem.

Det er en samlet pakke på 5 forordninger, som det var hensigten at vedtage samtidig, men på baggrund af nedstemningen af Planteforermingsforordningen, ændres denne strategi muligvis.

NAER holder branchen orienteret om processen.

3c Ruslands importforbud; kort status for forhandlingerne med Rusland

NAER gennemgik status for forhandlinger. Ruslands krav om, at avlere og sorterervirksomheder skulle godkendes til eksport er suppleret med krav om inspektion m.m. i eksportlandet.

11 EU lande har lagt oplysninger om godkendte avlere på deres hjemmeside, samt liste over hvordan medlemslandene opfylder de russiske krav til karantæneskadegørere. De

fleste karantæneskadedørere findes ikke i EU. Finland er godkendt til eksport til Rusland, Nederlandene er på vej til at blive godkendt sammen med Polen og UK. Det er ikke helt klart, hvilke krav Finland har accepteret at leve op til. Adspurgte oplyste branchen, at der pt. ikke var forventning om eksport til Rusland.

NAER har lavet en forkortet engelsksproget udgave af det danske avlssystem, som ligger på NAERs hjemmeside. Der blev udleveret oplysninger om hhv. internetadgang til EUs hjemmeside, som linker videre til medlemslandenes ruslandsside og til det russiske Landbrugsministeriums hjemmeside.

3d Orientering om EPPO workshop

Bettina og Tine deltog i februar i EPPO workshop om den fytosanitære risiko ved jord på knolde og kartoffelaffald, samt i den efterfølgende paneldebat.

Der var mange gode indlæg af stor relevans. Ingen lande har tilsyneladende fundet den helt rigtige metode, til at håndtere affald, fra sorterervirksomheder m.m. på. Der blev ved panelmødet præciseret forslag til to standarder om henholdsvis, prøvetagning af jord fra knolde m.h.p. KCN analyse i forbindelse med eksport og forslag til et nationalt kontrolsystem for KCN.

3.e Proces ved godkendelse af miniknolde fra andre EU-lande.

NAER orienterede om at pt. er 3 miniknoldproducenter godkendt i Skotland. Producenterne skal genvurderes ud fra reglerne i den nye bekendtgørelse, men indtil da, er de fortsat godkendte.

NAER vil skrive en vejledning om krav til miniknoldproducenter, som også vil forelægge på engelsk. Det er de enkelte producenter NAER godkender og ikke deres hjemland.

3f Indsendelse til NAER af resultater af private sygdomsanalyser til brug i internationale sammenhænge, særligt eksport.

NAER mindede branchen om, at de lovede analysedata fra rekvirerede prøver for bl.a. X, A, M og S virus ikke var modtaget af NAER. Det blev oplyst, at AU's projekt om X,A,M og S virusanalyse i høsten 2013, som omtalt ved mødet den 26. august 2013, ikke bliver gennemført.

4 Orientering om projektide om (mad)spild i kartoffelproduktionen v. Jesper Sørensen NAER.

Jesper præsenterede projekt om spild af kartofler, med formål at have fokus på ressource effektivitet. Man vil se på årsager og mulige løsninger i bred forstand. Det er et vidensindsamlingsprojekt evt. med henblik på udvikling af produktionsteknikker. Danske kartofler var interesseret i at deltage.

5. Nyt fra Danske Kartofler v. Carl Heiselberg

Carl spurgte til mulighederne for, at Danmark placeres i en ny kategori der hedder "fri for ring og brun bakteriose". NAER vurderede ikke, at der er villighed til at bruge ressourcer på den opgave fra kommissionen side.

NAER tjekker Danmarks status jf. EPPO. Det kan oplyses af for brunbakteriose er status "fraværende", og for ringbakteriose er status "fraværende, udrydet".

5a Status for forædlingsstation Vandel

Danske kartofler ønsker fortsat at have kartoffelforædling i danske hænder. Det er dog i

sidste ende et økonomisk spørgsmål, og der er flere udfordringer, som skal klares, men også flere løsninger at arbejde med.

5b kommende og aktuelle projekter og forsøg vedr. kartofler.

Projekterne der skal udføres i 2014 er besluttet i januar. Projekter finansieres af kartoffelafgiftsfonden og GUDP midler. Af interessante problemstillinger blev nævnt: nedvisningsproblematikken og lagersygdomme.

NAER nævnte at dialog og orientering om disse projekter i dette forum er vigtigt.

6 Orientering fra FVST

6a Sammenligning af virusanalysemetoder.

Ednar gennemgik analysemetoden og beregningen af virusinfektionen i kartoffelprøver ved en 10 x 10 analyse, der anvendes i FVST, og sammenlignende metoden med NAKs 50 x 4 analyse. FVST har 10 virusinfektionintervaller (fra 0 til 100%), og NAK har 4 infektionsintervaller. NAK anvender multiplex PCR, mens FVST bruger monoplex PCR, som er en mere følsom teknik. Volumen af PCR reaktionen (som er mindre i NAK end i FVST) er også forskellig, hvilket påvirker følsomheden af metoden. Resultater fra FVST og NAK fra samme parti, kan derfor ikke umiddelbart sammenlignes.

Ednar nævnte, at forudsat at NAKs virusanalyse er akkrediteret, kan NAER benytte analyseresultater fra NAK til at godkende/kassere partier.

6b Nyt LIMS – nye analysebeviser

Nyt LIMS medfører nye analysebeviser. Der blev vist eksempler på mødet. Beviset sendes fremover automatisk, med elektronisk underskrift, når resultatet er tastet ind i LIMS.

Sætningen som blev drøftet under punkt 4, på mødet den 10. december 2013, er slettet.

6c Validering af analysemetoder

Ikke gennemgået på mødet.

7 Eventuelt

NAER udsender forslag til ny mødedato, der forventes at være i medio september (efterfølgende fastsat til 2. september hos Fødevarestyrelsen i Ringsted).

NAER nævnte, at NAER laver oplæg til næste møde vedrørende mødestruktur i underarbejdsgrupper under UFPP. Det overvejes, evt. midlertidigt, at holde 2 faste årlige møder fremfor som nu 3.